

International Theatre Institute ITI

World Organization for the Performing Arts

UNESCO, 1 Rue Miollis, FR-75732 Paris Cedex 15

iti5@iti-worldwide.org / www.iti-worldwide.org

Téatelè mpo na bolamu ya bomoto

Bosangani ya lelo elakisi solo mpéza bodzanga bwa téatelè mpo na kotélèmisa masanga ma bato mpé na kopesa ndzelà na bodzwi mikano.

Bosi bokanisaki étè téatelè ekokaki kozala éloko ya tinà mpo na kimia mpé bozongisi bondeko okati ya bàto ba mikili ? Na ntango bikolo bizali ko bimisa mosolo moyiké mpo na boluki kimia épayi bitumba bizali kopéla, bato bâkosàla angèlè tè mpo na komonà étè téatelè ndé ekokàki kozala ndzelà ya malàmu mpo na bitumba biyè. Loléngé nini bato bakoki kotia kimià na molongo soki bamotiami na bandzélà ya makàsi ?

Téatelè eyingélaka mokè mokè milimo mia bato, miyè mitonda bomo mpé bokébisi, nakati kunà ékopèsà na moko moko elili ya malàmu mpo na yé moko, ekopesa na yé mpé na lisanga lia yé nguya ya koluka bandzelà. Yango ekoki komonisa bisengo bia mikolo na mikolo mpé nakati kuna kolakisa loléngé tokoki kobongisa mikolo miyè mizali oliboso. Yango ekoki komisosolo solo mpenza na makambo matali bomoto na loléngé lia makasi te. Mpo te esangisaka bato bâso, téatelè ekoki komilakisama lokola ndzela ya kosundisa makanisi mabé tomitiaka na moto elongo na baninga.

Epayi mosusu, téatelè ezakomilakisa lokola ndzela ya solo mpo ya bosundi mpé bopési okati ya bato makanisi ma tina.

Soki tolingi solo mpeza kimia na mikolo mia liboso, tobanda politiki ya biso na bandzéla bayè épesa boyébi ; lotosa mpé bondimi bwa makanisi ma moko moko na ndzela eyè ya boluki kimia. Téatelè ézali monoko ya molongo mobimba eyè ezali kopesa bison tango ya kopesa ba nsango ba kimia mpé ya bozongisi bondeko.

Mpo etelemisaka bato baso okati ya mboka, téatelè ememaka loléngé lia sika lia kotala eyè etinda koboma makanisi mabe ma bayikè, na yango epesa na moto nyonso nguya

ya kobosana makambo mabe mâ kala mpé na kopona makanisi malamumu ma mikolo miyè. Mpo na komatisa téatelè, ebongi to dzoua mokano mwa komisala likambo lia mikolo miso mpé kotiaka okati kuna makambo ma bitumba mpé kimia.

Na makambo ma kobongisa mboka mpé kobongola makanisi ma bato, téatelè esi ekomi na bisika biyè bitumba bizali bipayi bato basali tango inso na bozangi mpé bokono. Ba sango ya malamumu ezali se kokwéya, nakati kuna tozali koyoka étè téatelè ekotelimisa solo mpenza bato mpé kopesaka bango makanisi ya malamumu, epayi mosusu ekosundisa bato baye makanisi mabéba na moto mpo na bomo bia bitumba. Tala tina ya bisika bia masèsè lokola « Ligomba ya Molongo mpo na Téatelè », eyè ezali mpo na kosimba kimia mpé bondeko okati ya masanga ma bato,

Kasi mayé manso makoki komonama lokola liseki na tango eyè, atâ tondimi makoki ma téatelè, tozali kopesa bokéngeli bia kimia okati ya mokili ya biso na bato baye bazali kosimba madoki mpé baye bazali ko tia bingunduka. Loléngé nini tokoki kotia kimia mpé bozongisi bondeko na biloko biyè bikabolaka mpé bibebisaka makanisi ma bato ?

Na Mokolo ya lelo ya Téatelè na molongo, na sengi mingi na bino kokanisa na ndzela eyè mpé, banda mokolo moyè, kotala téatelè lokola esoleli, lokola eloko ya kobongola mpé kobongisa mboka. Natango ba mboka ya mokili bazali kobimisa mosolo moyiké mpo na kozongisa kimia, téatelè ezali komilakisa lokola ndzela mokuse, etondi bomoto, ya ntalu tè mpé ya makasi mpenza.

Ata ekokoki na yango moko kotia kimia ya mikolo minso na molongo mobimba tè, esengéli kodima téatelè lokola eloko ya kosimba kimia.